

GRČKI JEZIK I

GRČKI JEZIK 1

KLASIČNE NAUKE – OSNOVNE STUDIJE

Broj bodova:	14.00.
Predavači:	doc. dr Sandra Šćepanović; doc. dr Orsat Ligorio.
Mejlovi:	sscepano@f.bg.ac.rs ; orsat.ligorio@gmail.com
Konsultacije:	uto, 13:00–14:00 (S. Šć.); sri, 15:00–16.00 (O.L.).
Sadržaj predmeta:	grčko pismo; fonologija i akcenat grčkog jezika; osnovi morfologije, sintakse, derivacije i leksike grčkog jezika.
Cilj:	ovladavanje osnovima grčkog jezika.
Preduslov za slušanje:	upisane <i>Klasične nauke</i> .
Oblik nastave:	predavanja i vježbe (2 + 4).
Učešće:	obavezno (min. 80%).
Testovi:	nenajavljeni, X puta godišnje.
Kolokvijumi:	najavljeni, 4 put godišnje.
Ispit:	pismeni i usmeni.
Ocjena:	rad na času (10) + kolokvijumi (20) + usmeni ispit (35) + pismeni ispit (35).

ОБАВЕЗНА ЛИТЕРАТУРА

1. Gramatika:

МУСИЋ, Аугуст; НИКО МАЈНАРИЋ. *Граматика грчког језика*. Загреб: Школска књига, 2001¹⁰.

2. Rječnik:

ГОРСКИ, Отон; НИКО МАЈНАРИЋ. *Грчко-хрватски рјечник*. Загреб: Школска књига, 2005⁵.

3. Skripta:

ЛИГОРИО, Орсат. *Грчки језик I: Скрипта за студенте класичних наука*. <<https://goo.gl/9iaCZX>>

DRUGA LITERATURA

1. Udžbenici:

БУДИМИР, Милан; Љиљана ЦРЕПАЈАЦ. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ. Београд: Научна књига, 1991⁵.
СТЕВАНОВИЋ, Дивна. *Вежбанка за Грчки језик 1*. (Скрипта.)

SABADOŠ, Dionizije; Milivoj SIRONIĆ; Zvornimir ZMAJLOVIĆ. *Grčka vježbenica*. Zagreb: Školska knjiga, 1988⁹.
SCHENKL, Carlo. *Esercizi greci*. Torino: Ermanno Loescher, 1892⁶.

2. Gramatike:

DUKAT, Zdeslav. *Gramatika grčkog jezika*. Zagreb: Školska knjiga, 1990².
SMYTH, Herbert Weir. *A Greek Grammar : For Colleges*. New York etc., American Book Company, 1920.

3. Rječnici:

LIDDELL, H.G., SCOTT, R. *A Greek-English Lexicon* <<http://www.perseus.tufts.edu/hopper/morph>>
SENC, Stjepan. *Grčko-hrvatski rječnik za škole*. Zagreb: Kr. hrv.-slav.-dalm. zem. vlade, 1910. (Reprint 1991.)

4. Leksika:

CAMPBELL, M. *Classical Greek Prose : A Basic Vocabulary*. London: Bristol Classical Press, 1998. (Reprint 2003)
CHEADLE, J. R. *Basic Greek Vocabulary*. London: Bristol Classical Press 1939. (Reprint 2002.)

5. Drugo:

MARTINIĆ-JERČIĆ, Zdravka; Damir SALOPEK. *Grčki glagoli*. Zagreb: Školska knjiga, 2001.
ZUBOVIĆ, Nino. *Memento grčke gramatike*. Split: Mentor, 2002.

SILABUS JESENJEG SEMESTRA

Predavanje 1, 1. oktobar 2018: uvod; indoevropski prajezik i jezici indoevropske porodice; grčki jezik i njegovi dijalekti; grčki alfabet; čitanje, pisanje i izgovor; podjela glasova po mjestu i načinu tvorbe.

Vježba 1, 3. oktobar 2018: vježbanja a, b, c iz *Skripte*.

Vježba 2, 5. oktobar 2018: vježbanja d, e iz *Skripte*.

Predavanje 2, 8. oktobar 2018: posebni pravopisni znaci (apostrof, koronida, dijereza); interpunkcija; akcenat u grčkom jeziku; akut, cirkumfleks i gravis; tipovi akcentovanih riječi; opšta pravila akcentuacije; enkliza.

Vježba 3, 10. oktobar 2018: vježbanja f, g, h, i, j iz *Skripte*.

Vježba 4, 12. oktobar 2018: vježbanje k iz *Skripte*.

Predavanje 3, 15. oktobar 2018: promjena ženskog roda člana; promjena imenica \bar{a} -osnova; promjena indikativa prezenta aktivnog tematskih glagola i atematskog glagola εἶμι; infinitiv prezenta aktivnog tematskih glagola i atematskog glagola εἶμι.

Vježba 5, 17. oktobar 2018: vježbanje α' iz *Skripte*.

Vježba 6, 19. oktobar 2018: vježbanje β' iz *Skripte*.

Predavanje 4, 22. oktobar 2018: promjena imenica \check{a} -osnova: promjena imenica \bar{a} -osnova muškog roda; promjena imperativa prezenta aktivnog tematskih glagola i atematskog glagola εἶμι.

Vježba 7, 24. oktobar 2018: vježbanje γ' iz *Skripte*.

Vježba 8, 26. oktobar 2018: vježbanje δ' iz *Skripte*.

SILABUS JESENJEG SEMESTRA

Predavanje 5, 29. oktobar 2018: promjena kontraktnih imenica \bar{a} -osnova muškog i ženskog roda; ponavljanje gradiva sa predavanja 1-4 i vježbi 1-8.

Vježba 9, 31. oktobar 2018: vježbanje ε' iz *Skripte*.

Vježba 10, 2. novembar 2018: vježbanja ζ' , 1, 2 iz *Skripte*.

Predavanje 6, 5. novembar 2018: promjena muškog i srednjeg roda člana; promjena imenica o -osnova muškog i srednjeg roda; indikativ prezenta mediopsivnog tematskih glagola; infinitiv prezenta medopasivnog tematskih glagola.

Vježba 11, 7. novembar 2018: vježbanja ζ' , η' iz *Skripte*.

Vježba 12, 9. novembar 2018: vježbanja θ' , 3 iz *Skripte*.

Predavanje 7, 12. novembar 2018. (*Dan primirja, nema nastave.*)

Vježba 13, 14. novembar 2018: Promjena kontraktnih imenica o -osnova muškog i srednjeg roda; atička promjena; imperativ prezenta mediopasivnog tematskih glagola.

Vježba 14, 16. novembar 2018: vježbanja ι' , $\iota\alpha'$ iz *Skripte*.

Predavanje 8, 19. novembar 2018: promjena pridjeva \bar{a} - i o -osnova; promjena kontraktnih priudjeva \bar{a} - i o -osnova; promjena pridjeva atičke deklinacije.

Vježba 15, 21. novembar 2018: vježbanja $\iota\beta'$, $\iota\gamma'$ iz *Skripte*.

Vježba 16, 23. novembar 2018: vježbanje 4 iz *Skripte*.

SILABUS JESENJEG SEMESTRA

Predavanje 9, 26. novembar 2018: ponavljanje gradiva sa predavanja 5–7 i vježbi 9–14.

Vježba 17, 28. novembar 2018: vježbanja $\iota\delta'$, $\iota\epsilon'$ iz *Skripte*.

Vježba 18, 30. novembar 2018: vježbanja $\iota\zeta'$, $\iota\eta'$ iz *Skripte*.

Predavanje 10, 3. decembar 2018: priprema za *kolokvijum I*.

Vježba 19, 5. decembar 2018: *kolokvijum I*.

Vježba 20, 7. decembar 2018: ispravak *kolokvijuma I*.

Predavanje 11, 10. decembar 2018: promjena imenica labijalnih, guturalnih i dentalnih osnova.

Vježba 21, 12. decembar 2018: vježbanje $\iota\theta'$ iz *Skripte*.

Vježba 22, 14. decembar 2018: vježbanja κ' , $\kappa\alpha'$ iz *Skripte*.

Predavanje 12, 17. decembar 2018: promjena imenica *n-* i *nt-*osnova; promjena pridjeva dentalnih i *n-*osnova; promjena pridjeva $\pi\acute{\alpha}\varsigma$, $\pi\acute{\alpha}\sigma\alpha$, $\pi\acute{\alpha}\nu$; particip prezenta aktivnog tematskih glagola i atematskog glagola $\epsilon\iota\mu\iota$.

Vježba 23, 19. decembar 2018: vježbanja $\kappa\beta'$, $\kappa\gamma'$ iz *Skripte*.

Vježba 24, 21. decembar 2018: vježbanja $\kappa\delta'$, $\kappa\epsilon'$, 5 iz *Skripte*.

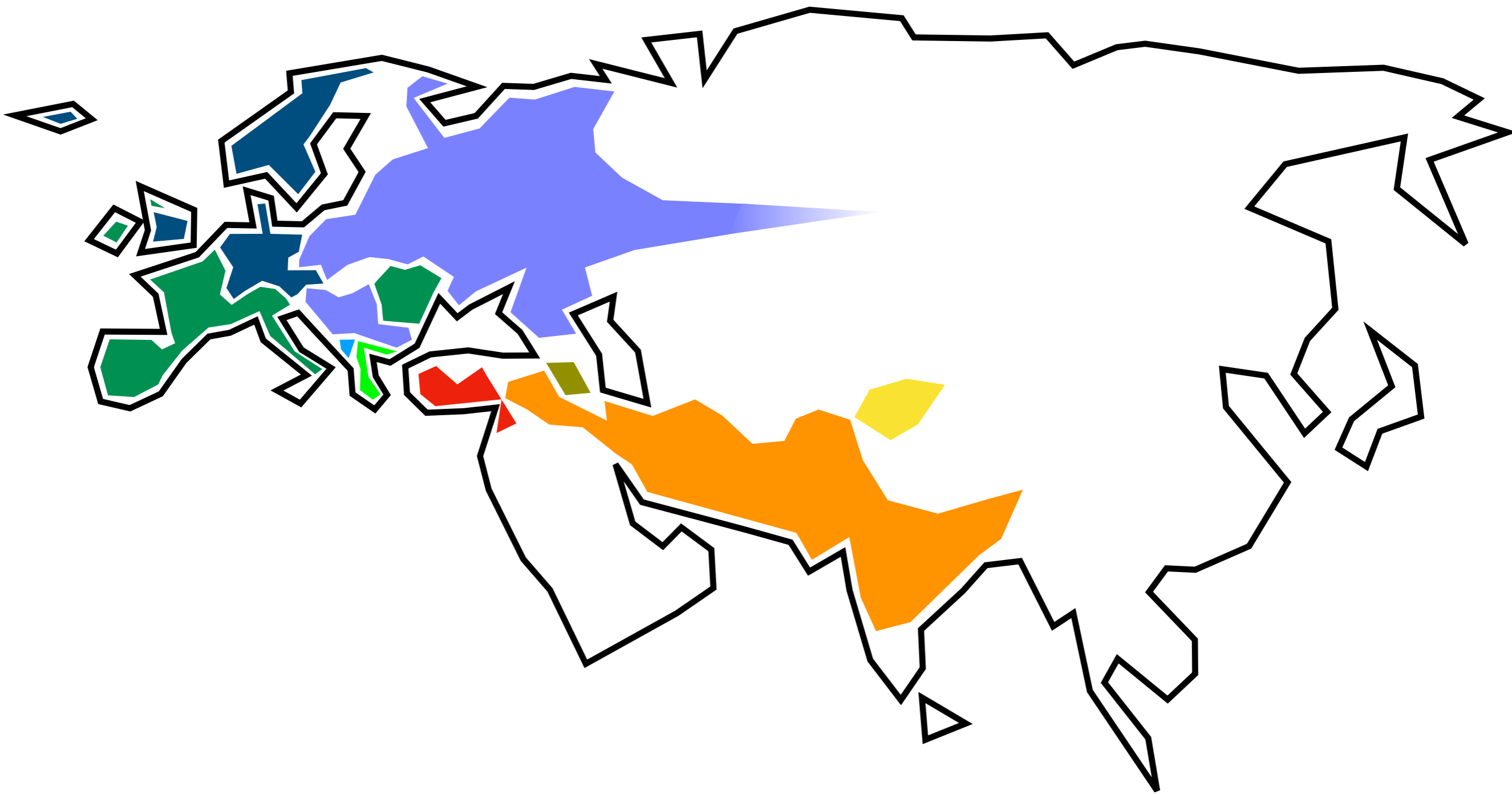
Predavanje 13, 24. decembar 2018: promjena *l-* i *r-*osnova bez prevoja i sa prevojem.

Vježba 25, 26. decembar 2018: vježbanja $\kappa\zeta'$, $\kappa\eta'$, 5 iz *Skripte*.

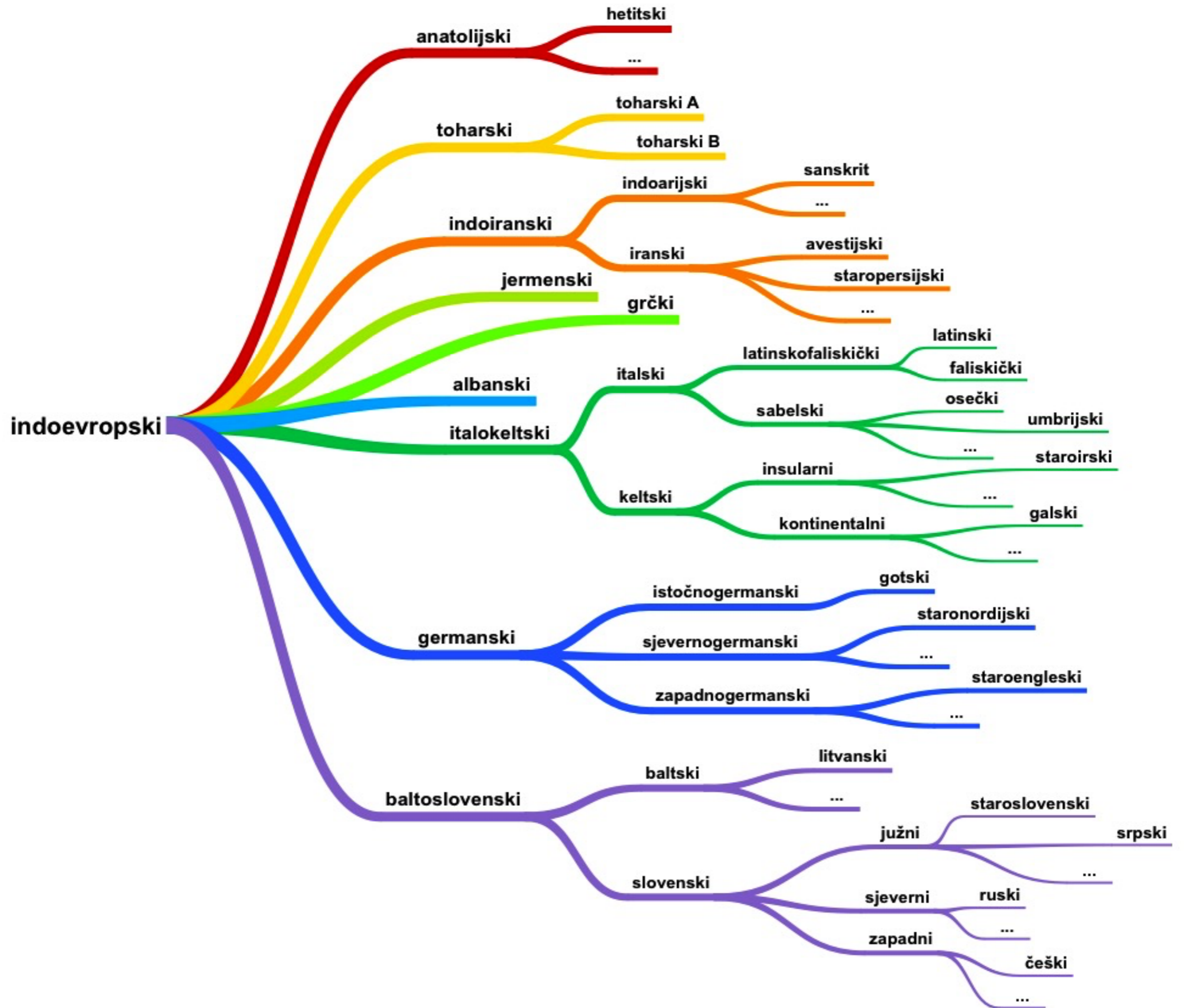
Vježba 26, 28. decembar 2018: vježbanja $\kappa\theta'$, 6 iz *Skripte*.

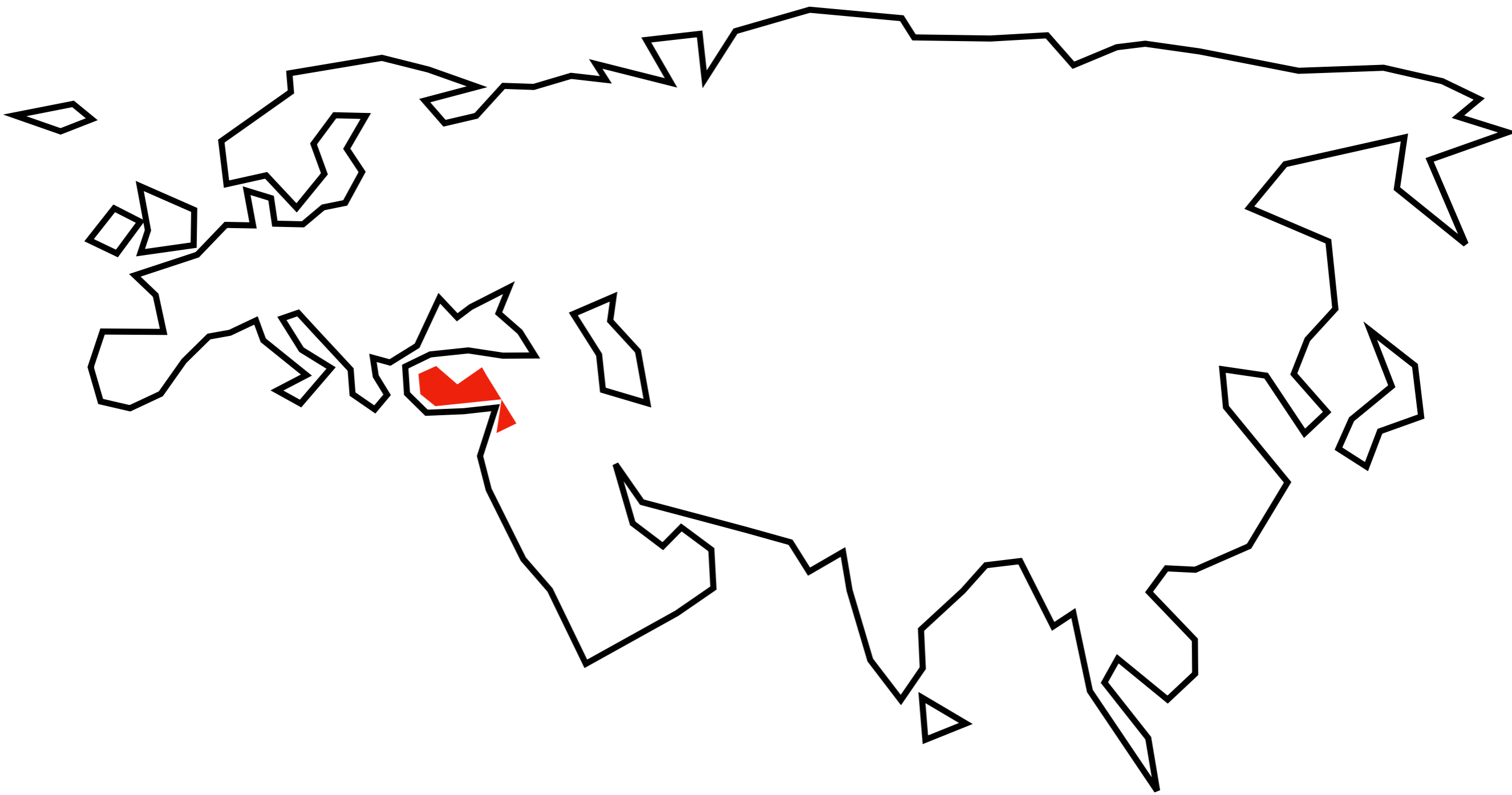
Κ. Ζ. Κ

indoevropski jezici

anatolijski

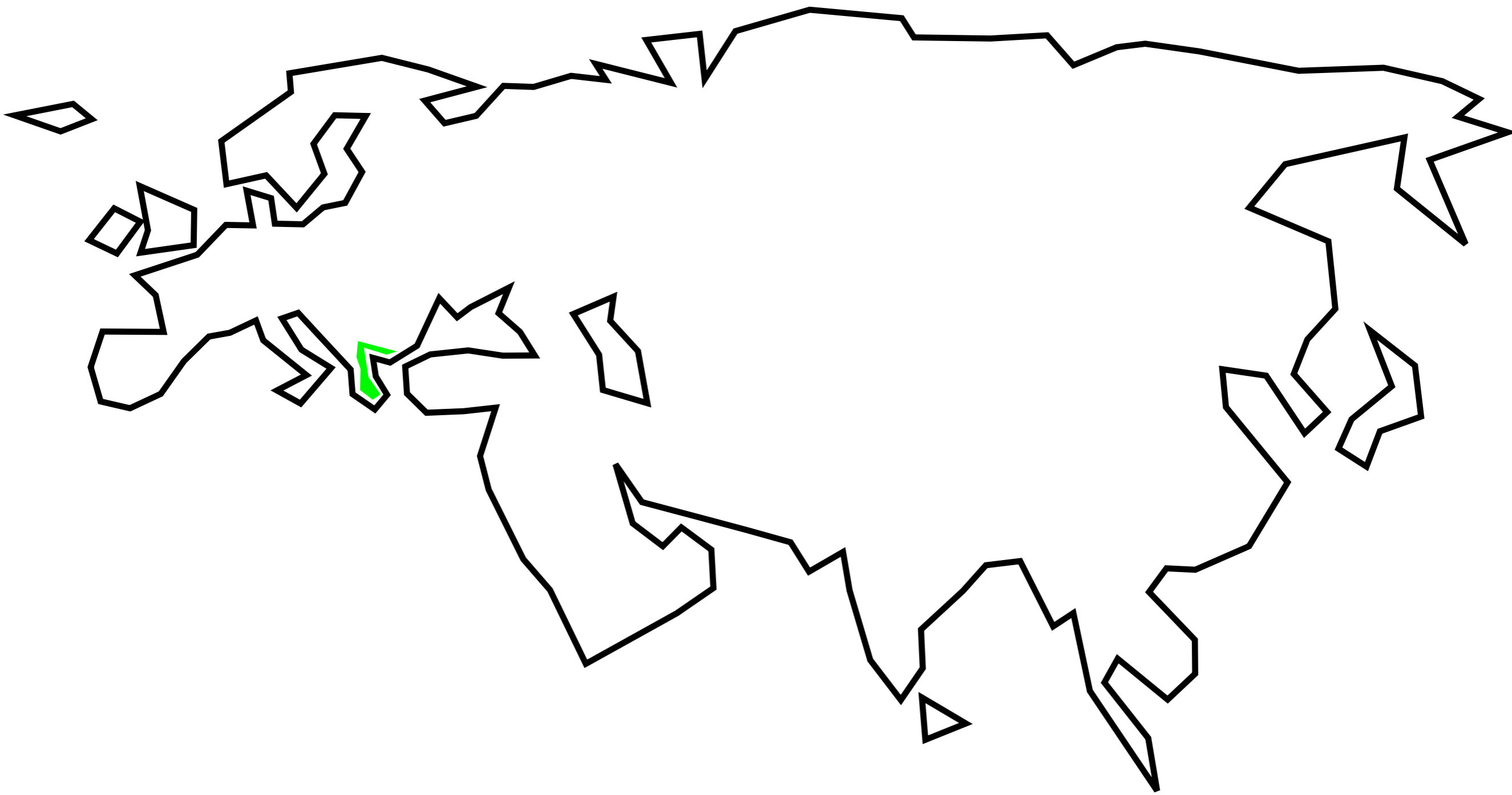
toharski

indoiranski

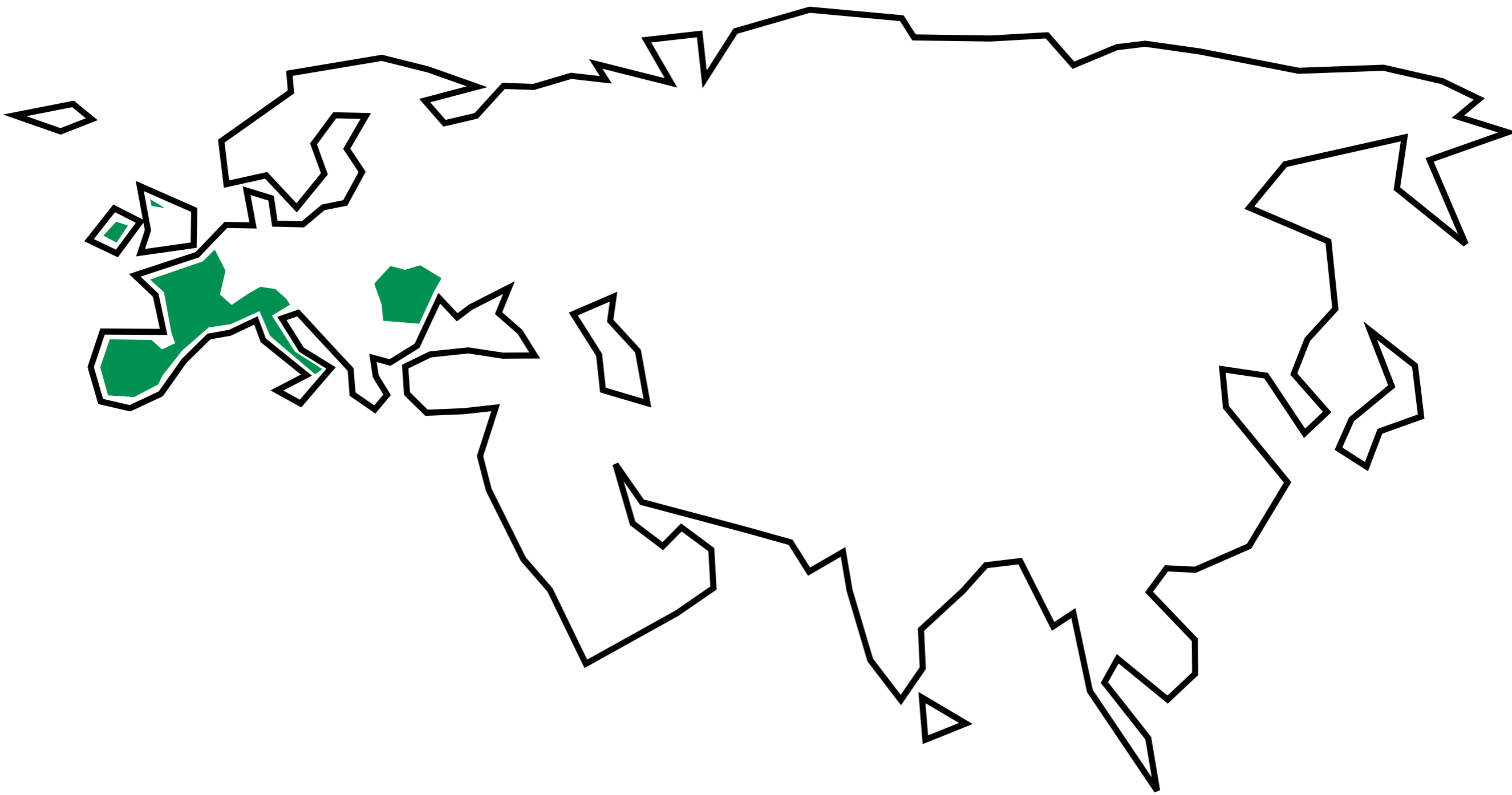
jermenski

grčki

albanski

italkeltski

germanski

baltoslovenski

K. PRAJEZIK

	3pl ind praes act	1pl ind praes act	3sg ind praes mp
sanskrit	<i>bharanti</i>	<i>bharāmaḥ</i>	<i>bharate</i>
grčki	<i>ph^herousi</i>	<i>ph^heromes</i>	<i>ph^heretoι</i>
latinski	<i>ferunt</i>	<i>ferimus</i>	<i>fertur</i>
staroslovenski	<i>berqtŭ</i>	<i>beromŭ</i>	—
praindoevropski	<i>*b^heronti</i>	<i>*b^heromes</i>	<i>*b^heretoι</i>

indoevropska rekonstrukcija

GRÉKI

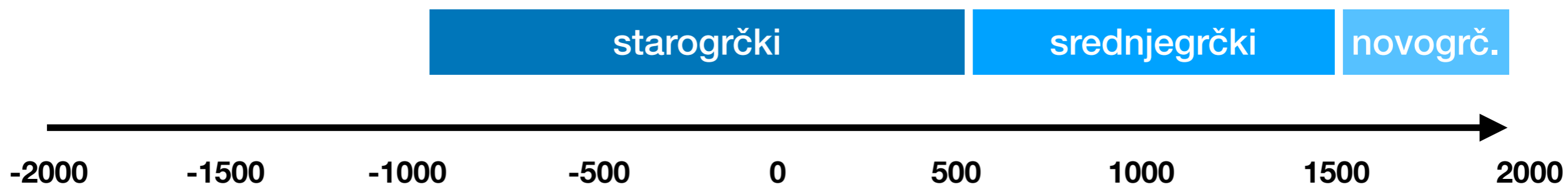
Ἄχαιός 'Grk' (Homer). U svezi sa imenom za kraj na Pelopoznezu, Ἀχαιῶ.

Ἄργειος 'Grk' (Homer). U svezi sa imenom za grad na Pelopoznezu, Ἄργος.

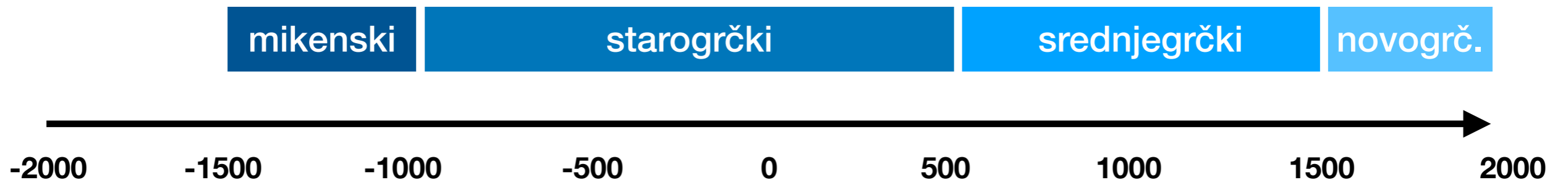
Δαναός 'Grk' (Homer). U svezi sa legendarnim kraljem Argosa, Δαναός.

Ἕλλην 'Grk', odakle Ἑλλάς 'Grčka' (izvorno 'Dodona i okolica'), Ἕλληνικός 'grčki', itd. Nepozantog, predgrčkog porijekla. Možda u svezi sa imenom Ἕλλοί / Σελλοί (za pleme koje je živjelo u okolici svetilišta u Dodoni), koje je takođe nepoznatog, predgrčkog porijekla.

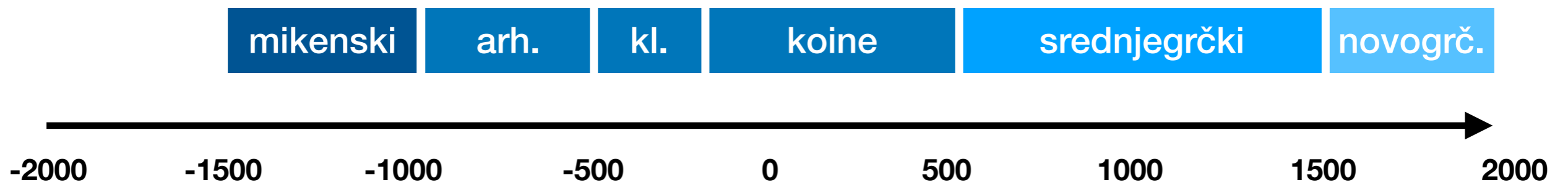
Graecus (> grč. Γραικός), starije *Graicus*. U svezi sa imenom Γραιός, za beotsko pleme koje se nastanilo kod Kume u Italiji, a s kojim su, od Grka, Rimljani najprvo bili stupili u kontakt. (Γραιός potiče od imena grada u Beotiji, Γραῖα.

periodizacija

periodizacija

periodizacija

MIKENSKI

mikenski

KN(OSSOS) Ca 895 + fr

.1   [

.1 $1i-qo$ $2EQU(A)^f$ 35 $4EQU(US)^m$ 54 $6po-ro$ $7EQU(US)$ [
 .2 $8o-no$ $9EQU(A)^f$ 103 $11po-ro$ $12EQU(US)$ 132 $14EQU(US)^m$ 154]

.1 $1(h)ik^{(u)}k^{u}oi$ $2EQU(A)^f$ 35 $4EQU(US)^m$ 54 $6pōloi$ $7EQU(US)$ [
 .2 $8onoi$ $9EQU(A)^f$ 103 $11pōloi$ $12EQU(US)$ 132 $14EQU(US)^m$ 154]

$(h)ik^{(u)}k^{u}oi$: nom mpl, $(h)ik^{(u)}k^{u}o$ - konj. — $EQU(A)^f$: IG, kobila. — 5: IG num, 5. — $EQU(US)^m$: IG, pastuh. — 4: IG num, 4. — $pōloi$: nom mpl, $pōlo$ - mladunče. — $EQU(US)$: IG det, konj. — $onoi$: nom mpl, ono - magarac. — $EQU(A)^f$: IG, kobila. — 3: IG num, 3. — $pōloi$: nom mpl, $pōlo$ - mladunče. — $EQU(US)$: IG det, konj. — 2: IG num, 2. — $EQU(US)^m$: IG, pastuh. — 4: IG num, 4.

1 Konji: 35 2 ženki, 54 4 mužjaka, (?) $6, 7$ mladunčeta.
 8 Magarci: 103 9 ženke, 132 $11, 12$ mladunčeta, 154 14 mužjaka.

LINEAR B

	a	e	i	o	u
-	𐌰	𐌲	𐌶	𐌸	𐌺
<i>d-</i>	𐌰	𐌲	𐌶	𐌸	𐌺
<i>j-</i>	𐌰	𐌲	𐌶	𐌸	𐌺
<i>k-</i>	𐌰	𐌲	𐌶	𐌸	𐌺
<i>m-</i>	𐌰	𐌲	𐌶	𐌸	𐌺
<i>n-</i>	𐌰	𐌲	𐌶	𐌸	𐌺
<i>p-</i>	𐌰	𐌲	𐌶	𐌸	𐌺
<i>q-</i>	𐌰	𐌲	𐌶	𐌸	𐌺
<i>r-</i>	𐌰	𐌲	𐌶	𐌸	𐌺
<i>s-</i>	𐌰	𐌲	𐌶	𐌸	𐌺
<i>t-</i>	𐌰	𐌲	𐌶	𐌸	𐌺
<i>w-</i>	𐌰	𐌲	𐌶	𐌸	𐌺
<i>z-</i>	𐌰	𐌲	𐌶	𐌸	𐌺

linear b: osnovni silabogrami

†	VIR	·	1
‡	MUL(IER)	¨	2
⌘	EQU(US)	≡	3
⌘	EQU(US) ^m	≡≡	4
⌘	EQU(US) ^f	≡≡≡	5
⌘	GRA(NUM)	≡≡≡≡	6
⌘	FIC(US)	≡≡≡≡≡	7
⌘	VIN(UM)	≡≡≡≡≡≡	8
⌘	HYD(RIA)	≡≡≡≡≡≡	9
⌘	PAT(ERA)	-	10
⌘	AMPH(ORA)	=	20
⌘	PUG(IO)	≡≡≡	30
⌘	HAS(TA)
⌘	ROTA	○	100

linear b: osnovni ideogrami

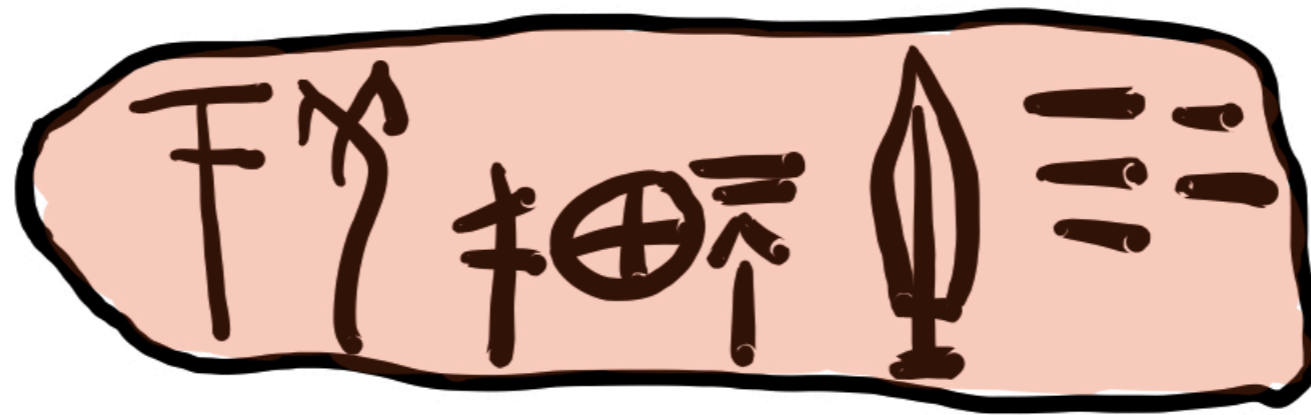
KN(OSSOS) Ra 1540

.1 ₁*to-sa* ₂*pa-ka-na* ₃PUG(IO) ₄50

.1 ₁*tos(s)a* ₂*p^hasgana* ₃PUG(IO) ₄50

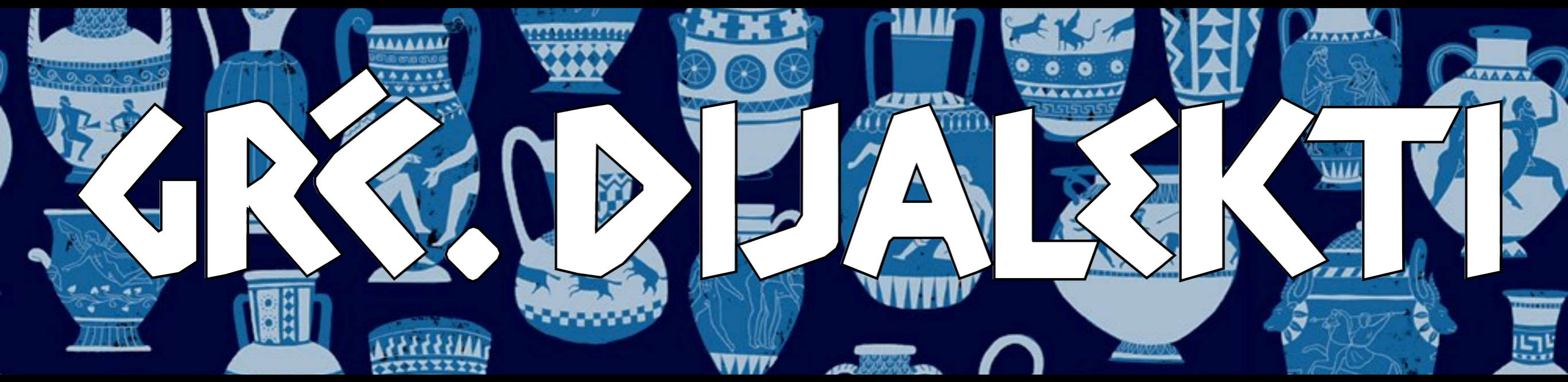
tos(s)a: nom npl, *tos(s)o-* toliko. – *p^hasgana*: nom npl, *p^hasgano-* mač. – PUG(IO): IG (det), mač. – 50: IG num, 50.

₁Toliko ₃mačeva: ₃50 ₄(mačeva)

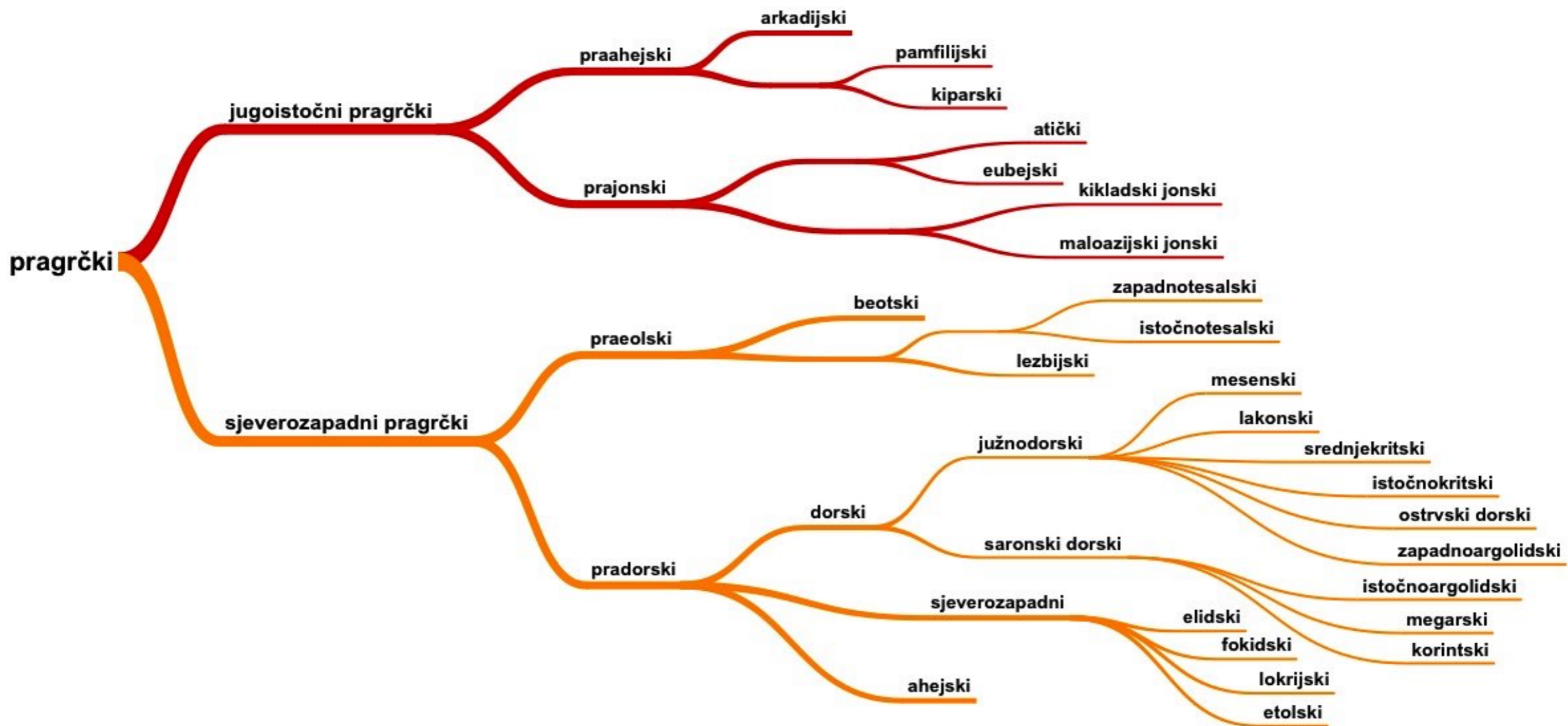
KN Ra 1540

GRĖ. DUJALEKTI

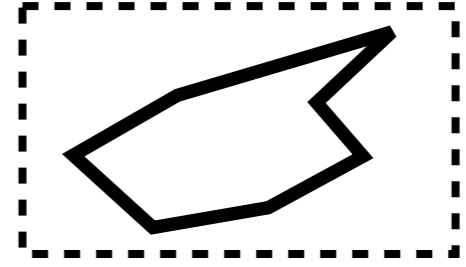

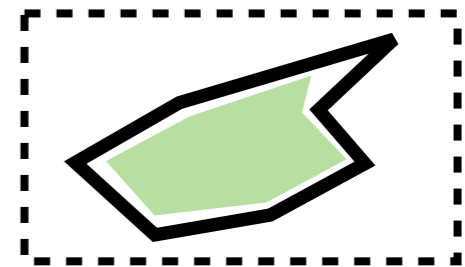
grčki dijalekti

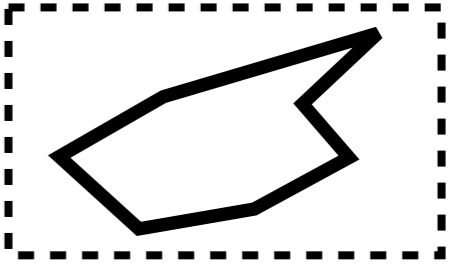
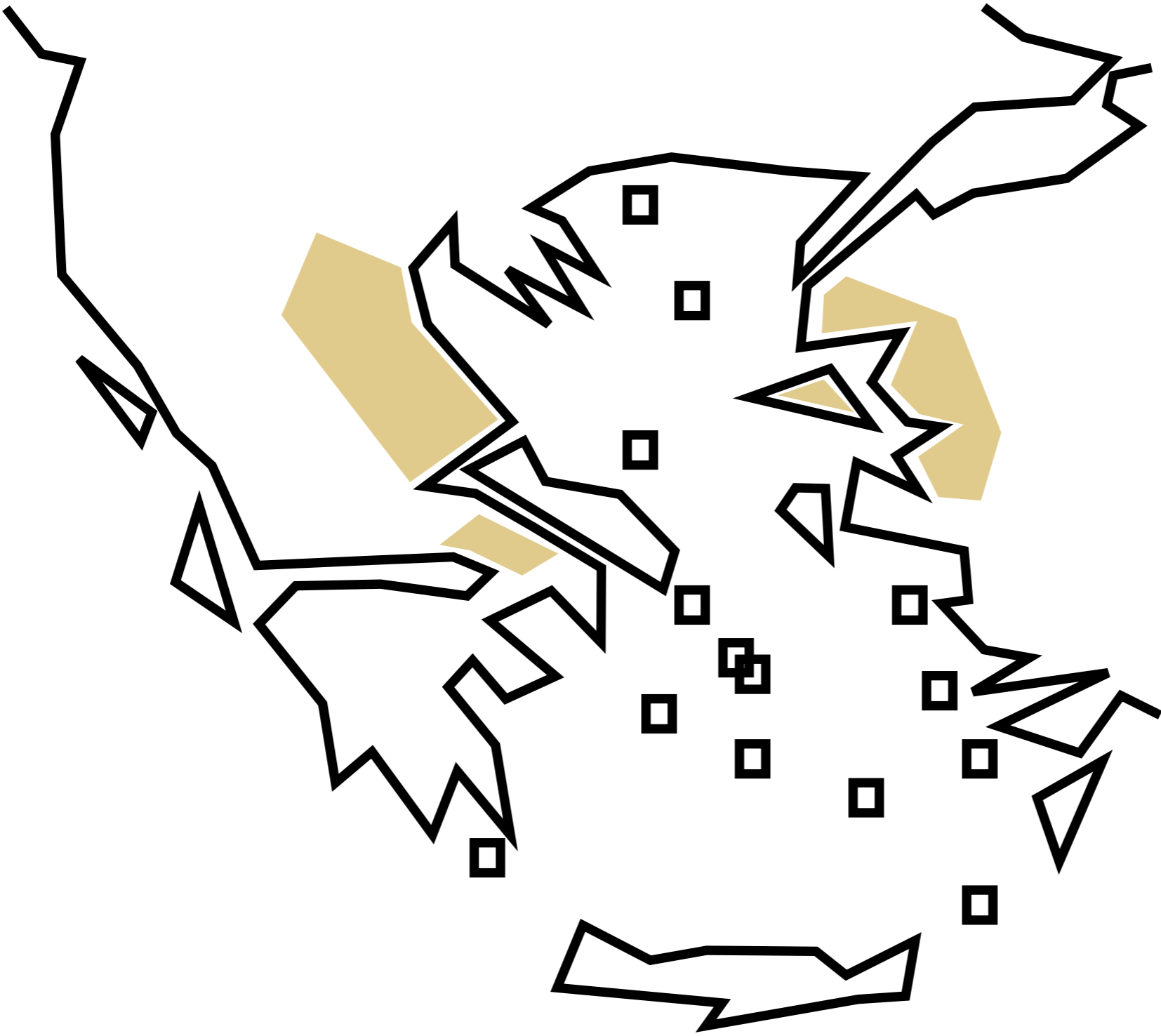
podjela

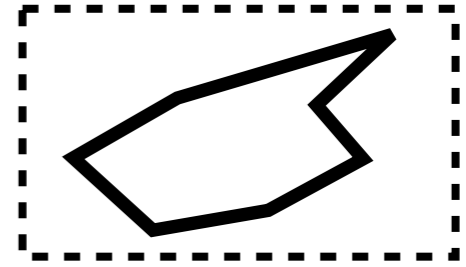
jonsko-atički

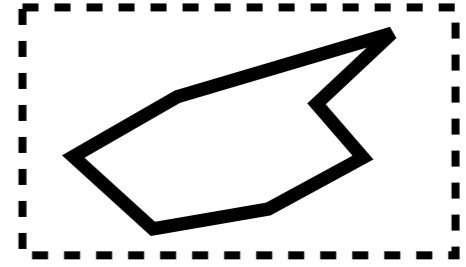
arkadijsko-kiparski

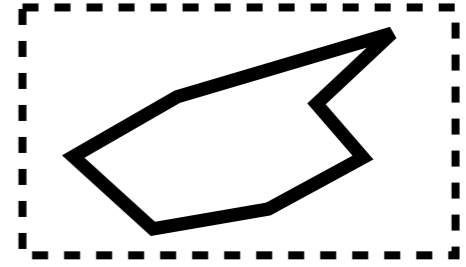
eolski

dorski

ahejski

sjeverozapadni

jonski	starojonski	Homer (?) Hesiod	(8/7 v.) (c. 750-?)
	srednjejonski	Arhiloh	(680-545)
	novojonski	Herodot Hipokrat	(484-424) (460-370)
atički	staroatički	Eshil Sofokle Euripid Tukidid	(525-456) (497-406) (480-406) (460-400)
	srednjeatički	Platon	(428-348)
	новоatički	Aristofan Ksenofont Lisija Isokrat Demosten Aristotel	(446-386) (430-354) (445-380) (436-338) (384-322) (384-322)
eolski		Sapfo Alkej	(c. 620-?) (630-570)
dorski		Pindar Teokrit	(522-443) (3 v.)

dijalektalna književnost

PRAGRČKI

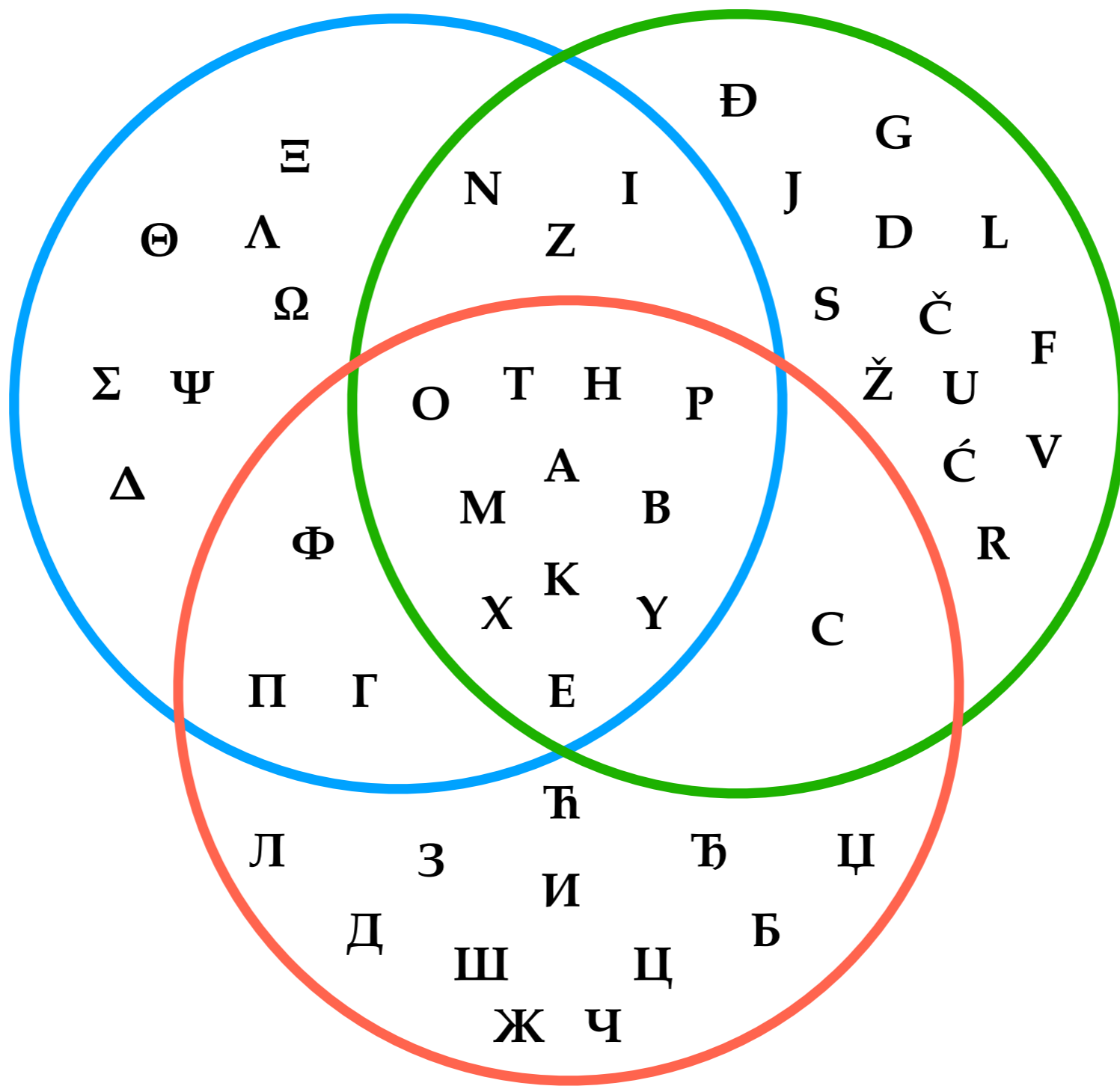

	3pl ind praes act	1pl ind praes act	3sg ind praes mp
prajonski	<i>*p^heronsi</i>	<i>*p^heromen</i>	<i>*p^heretai</i>
praahejski	<i>*p^heronsi</i>	<i>*p^heromen</i>	<i>*p^heretoī</i>
.....
jugoistočnogrički	<i>*p^heronsi</i>	<i>*p^herome(n)</i>	<i>*p^heretoī</i>
praeolski	<i>*p^heronti</i>	<i>*p^heromes</i>	<i>*p^heretai</i>
pradorski	<i>*p^heronti</i>	<i>*p^heromes</i>	<i>*p^heretai</i>
.....
sjeverozapadnogrički	<i>*p^heronti</i>	<i>*p^heromes</i>	<i>*p^heretai</i>
pragrički	<i>*p^heronti</i>	<i>*p^herome(s)</i>	<i>*p^heretoī</i>
praindoevropski	<i>*b^heronti</i>	<i>*b^heromes</i>	<i>*b^heretoī</i>

pragrička rekonstrukcija

PISMO

alfabet, azbuka i abeceda

A	α	ἄλφᾶ	N	ν	νῦ
B	β	βῆτᾶ	Ξ	ξ	ξει / (ξι)
Γ	γ	γάμμα	Ο	ο	οῦ, ὄ, (ὀ μικρόν)
Δ	δ	δέλτᾶ	Π	π	πεῖ / (πί)
E	ε / ε	εῖ, ἔ, (ἐ ψιλόν)	Ρ	ρ	ῥῶ
Z	ζ	ζῆτᾶ	Σ	σ, ς	σίγμα
H	η	ἥτᾶ	T	τ	ταῦ
Θ	θ / θ	θῆτᾶ	Υ	υ	ῦ (ῦ ψιλόν)
I	ι	ιώτᾶ	Φ	φ	φει / (φι)
K	κ	κάππᾶ	Χ	χ	χει / (χι)
Λ	λ	λά(μ)βδᾶ	Ψ	ψ	ψει / (ψι)
M	μ	μῦ	Ω	ω	ῶ (ῶ μέγα)

alfabet

Ɔ	Ɔ	δίγαμᾶ
ζ	ζ	σίγμᾶ
μ	μ	σάν
ϙ	ϙ	κόππᾶ
Ϟ	Ϟ	σαμπί

druga slova

a

1. N 2. H 3. Θ 4. Υ 5. Σ 6. I 7. Ε 8. Υ 9. Φ
10. Ψ 11. K 12. Γ 13. M 14. B 15. Ω 16. O 17. Δ
18. E 19. P 20. T 21. Q 22. Z 23. F 24. Π

prepoznaj slovo

1. ν̂ 2. ῆτᾶ 3. θῆτᾶ 4. ῦ ψιλόν 5. σίγμαᾶ 6. ἰῶτᾶ 7.
ξει / ξῖ 8. ῦ ψιλόν 9. φεῖ / φῖ 10. ψεῖ / ψῖ 11. κάππαᾶ
12. γάμμαᾶ 13. μ̂ 14. βῆτᾶ 15. ὦ μέγαᾶ 16. ὀ μικρόν
17. δέλταᾶ 18. ἔ ψιλόν 19. ῥῶ 20. ταῦ 21. κόππαᾶ 22.
ζῆτᾶ 23. δίγαμμαᾶ 24. πεῖ / πῖ. ππππππππππππππππππππ

rješenje

b

1. ξ 2. φ 3. σ 4. Ϸ 5. μ 6. θ 7. ο 8. π 9. α 10. ζ
11. χ 12. ψ 13. μ 14. ν 15. ς 16. ω 17. η 18. ζ
19. Ϝ 20. π 21. β 22. ρ 23. τ 24. γ

prepoznaj slovo

C

1. δ 2. ο 3. Ι 4. Σ 5. Ε 6. α 7. σ 8. Α 9. δ 10. ι 11.
θ 12. η 13. Θ 14. η 15. Υ 16. Τ 17. Ε 18. ω 19. Ξ
20. λ 21. Ν 22. λ 23. Δ 24. Σ

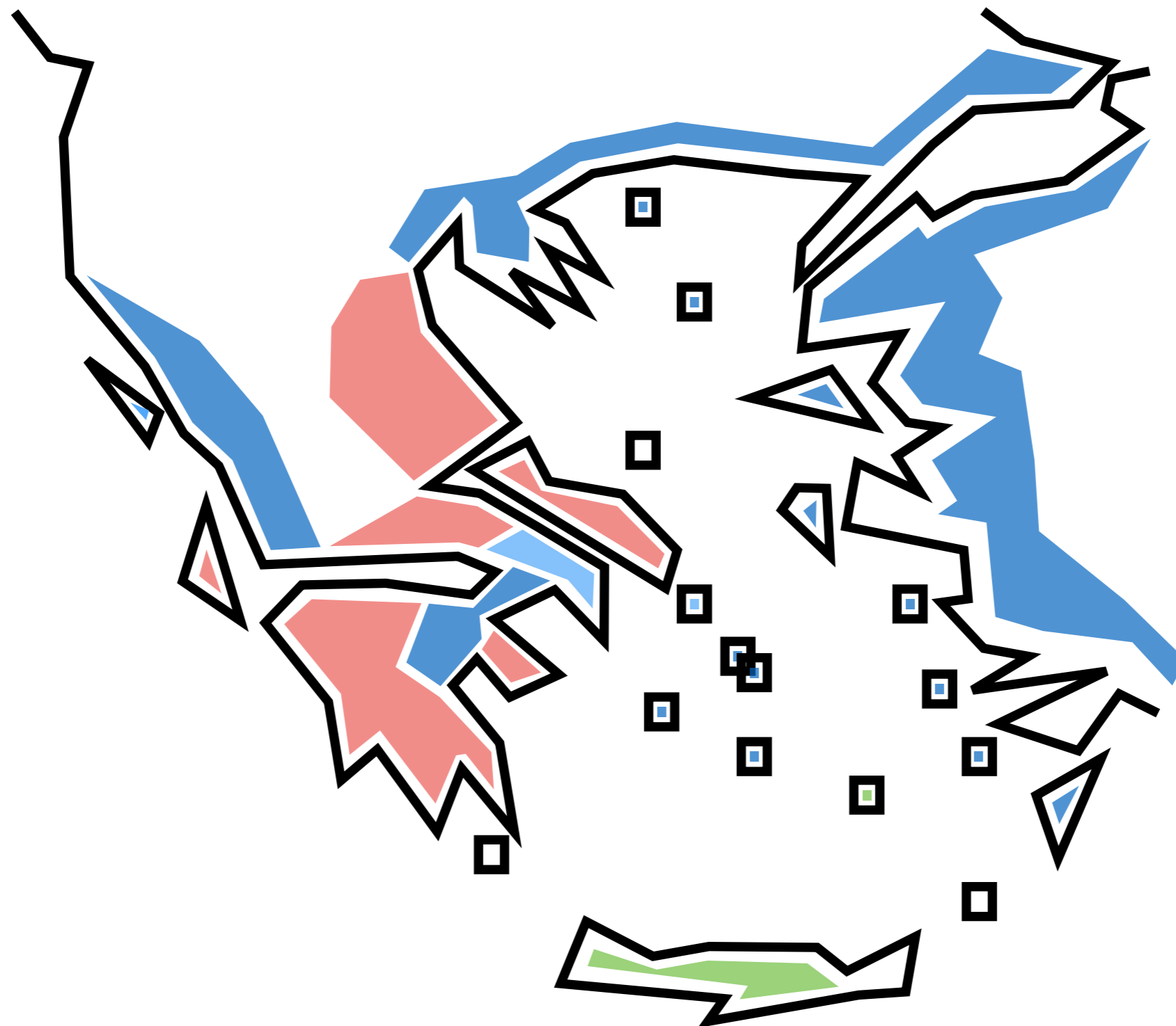
prepoznaj slovo

1. δέλτα̣. 2. ò μικρόν. 3. ιώτα̣. 4. σίγμα̣. 5. ξει̣ / ξι̣.
6. άλφα̣. 7. σίγμα̣. 8. άλφα̣. 9. δέλτα̣. 10. ιώτα̣. 11.
θη̣τα̣. 12. η̣τα̣. 13. θη̣τα̣. 14. η̣τα̣. 15. υ̣ ψιλόν. 16.
τα̣υ. 17. ε̣ ψιλόν. 18. ω̣ μέγα̣. 19. ξει̣ / ξι̣. 20.
λάμβδα̣. 21. ν̣υ. 22. λάμβδα̣. 23. δέλτα̣. 24. σίγμα̣.

ΕΡΗΜ. ΠΙΣΜΑ

epihorički alfabeti (Kirchhoff 1887)

[p ^h]	Π/ΠΗ	Φ	Φ	Φ
[k ^h]	Κ/ΚΗ	Ψ	Χ	Χ
[ps]	ΠΜ	ΦΣ	Ψ	ΦΣ
[ks]	ΚΜ	Χ	Ξ	ΧΣ

kriterijumi podjele

Α	+	+	+	+	Ξ	-	-	+	-
Β	+	+	+	+	Ο	+	+	+	+
Γ	+	+	+	+	Ρ	+	+	+	+
Δ	+	+	+	+	Μ	+	+	+	+
Ε	+	+	+	+	Φ	+	+	+	+
Ζ	+	+	+	+	Ψ	+	+	+	+
Η	+	+	+	+	Σ	+	+	+	+
Θ	+	+	+	+	Τ	+	+	+	+
Ι	-	-	-	-	Υ	+	+	+	+
Κ	+	+	+	+	Χ	-	+	-	-
Λ	+	+	+	+	Φ	-	+	+	+
Μ	+	+	+	+	Ψ	-	+	-	-
Ν	+	+	+	+	Χ	-	-	+	+
					Ψ	-	-	+	-
					Ω	-	-	-	-

slova epihoričkih alfabeta

zeleni alfabeti

crveni alfabeti

plavi alfabeti

NAJSTARIJUNATPIS

dipilonski natpis — ca. 740 pr.n.e.

Dipilonski natpis

¹ΗΟΣ²ΝΥΝ³ΟΡΧΕΣΤΟΝ⁴ΠΑΝΤΟΝ⁵ΑΤΑΛΟΤΑΤΑ⁶ΠΑΙΖΕΙ⁷ΤΟ⁸ΤΟΔΕ⁹ΚΛ[?]ΜΙ[?]Ν

¹ὅς ²νῦν ³ὀρχηστῶν ⁴πάντων ⁵ἀταλώτατα ⁶παίζει
⁷τῷ ⁸τόδε ⁹(?)...

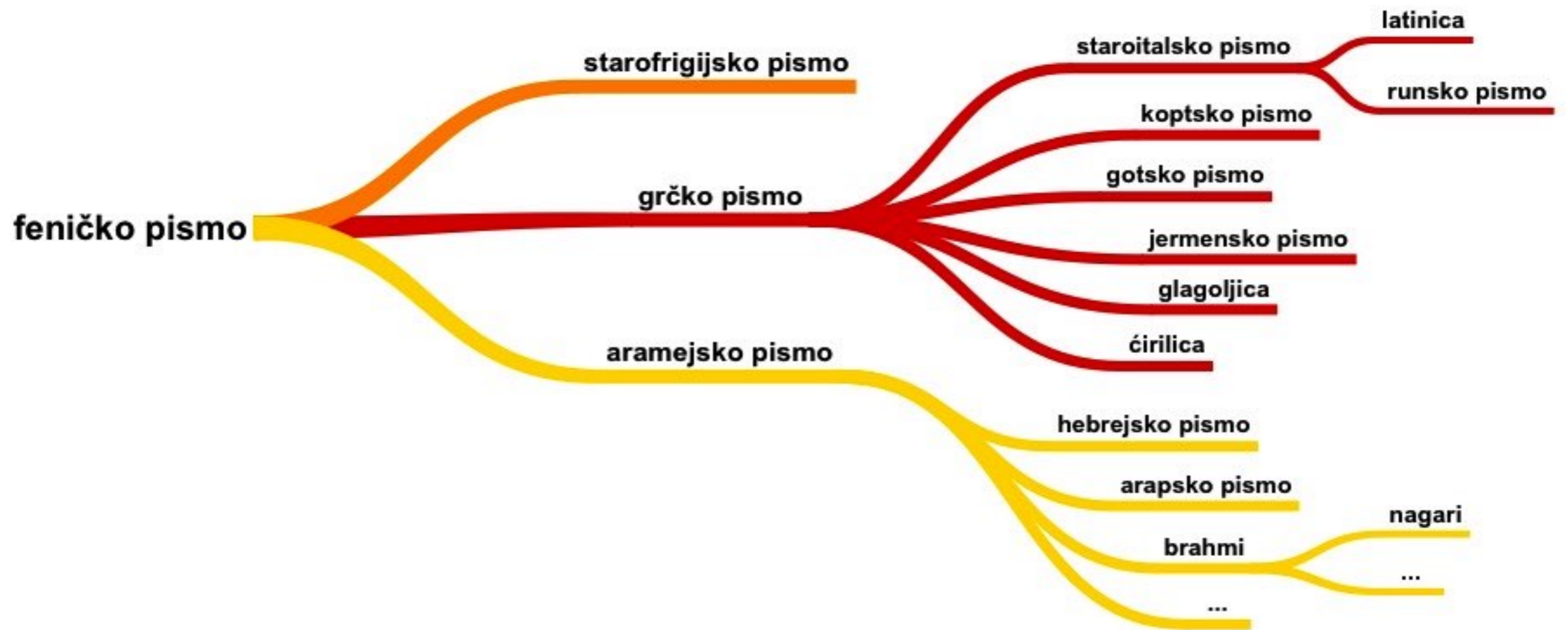
(Heksametar, *iktus u crvenoj boji.*)

ὅς – nom msg, ὅς ko; νῦν – adv, νῦν sada; ὀρχηστῶν – gen mpl, ὀρχηστής igrač; πάντων – gen mpl, πᾶς sav; ἀταλώτατα – adv sup, ἀταλος nježan, mlađahan, živahan; παίζει – 3sg ind praes act, παίζω igrati se, šaliti se, veseliti se; τῷ – dat msg, ὁ on; τόδε – acc nsg, ὅδε ovaj; ...

¹Ko ^{3,4}od ⁴svih ³igrača ²sada ⁵najnježnije ⁶zaigra,
⁷njemu ⁹ovaj...

ISTORIJA PISMA

Ⲁ	<i>'ālep</i>	A	ᾶλφᾶ	Ⲁ	<i>sāmek</i>	Ξ	ξει / ξῖ
ⲁ	<i>bēt</i>	B	βῆτᾶ	Ⲑ	<i>'ayin</i>	Ο	ὀ
Ⲃ	<i>gīml</i>	Γ	γάμμαᾶ	ⲑ	<i>pe</i>	Π	πεῖ / πῖ
Ⲅ	<i>dālet</i>	Δ	δέλτᾶ	Ⲓ	<i>ṣādē</i>	Μ	σάν
Ⲇ	<i>hē</i>	E	ἔ ψιλόν	Ⲕ	<i>qōp</i>	Ϟ	κόππιᾶ
Ⲉ	<i>wāw</i>	F	δίγαμμαᾶ	Ⲗ	<i>rēš</i>	Ρ	ῥῶ
Ⲋ	<i>zayin</i>	Z	ζῆτᾶ	Ⲙ	<i>šīn</i>	Σ	σίγμαᾶ
Ⲍ	<i>hēt</i>	H	ῆτᾶ	Ⲏ	<i>tāw</i>	Τ	ταῦ
Ⲏ	<i>tēt</i>	Θ	θῆτᾶ	—	—	Υ	ῦ ψιλόν
Ⲑ	<i>yōd</i>	I	ἰῶτᾶ	—	—	Φ	φεί / φῖ
Ⲓ	<i>kāp</i>	K	κάππιᾶ	—	—	Χ	χεῖ / χῖ
Ⲕ	<i>lāmed</i>	Λ	λάμβδᾶ	—	—	Ψ	ψεῖ / ψῖ
Ⲗ	<i>mēm</i>	M	μῦ	—	—	Ω	ὦ μέγαᾶ
Ⲙ	<i>nūn</i>	N	νῦ				

fenički i grčki alfabet

GRÆ FONKTIKA

			labijali	dentali	palatali	velari	glotali
konsonanti	okluzivi	bezvučni	[p] π	[t] τ		[k] κ	
		zvučni	[b] β	[d] δ		[g] γ	
		zvučni aspirovani	[p ^h] φ	[t ^h] θ		[k ^h] χ	
	frikativi	bezvučni		[s] (σ)			[h] ᾿
		zvučni		[[z]] (σ)			
	afrikate	zvučne		dz (ζ)			
sonanti	nazali	zvučni	[m] μ	[n] ν		[[ŋ]] (γ)	
	likvide	zvučne		[r] ρ			
				[[l]] λ			
aprosimanti	zvučni	[[ʋ] Ϝ)			[[j] ø)		

konsonanti i sonanti

	prednji		stražnji
	ne- zaobljeni	zaobljeni	
visoki	[i] ĭ	[y] ů	([u]) (ů)
srednji	[e] ε		[o] o
niski	[a] ā		

	prednji		stražnji
	ne- zaobljeni	zaobljeni	
visoki	[i:] ī	[y:] ū	[u:] ou
viši srednji	[ɛ:] ει		[ɔ:] ou
niži srednji	[ɛ:] η		[ɔ:] ω
niski	[a:] ā		

monoftonzi

	prednji	stražnji
visoki	[yi] υι	
srednji	[ei] ει	[oi] οι
	[eu] ευ	
niski	[ai] αι	
	[au] αυ	

	prednji	stražnji
visoki		
srednji	([ɛ:] η)	([ɔ:] ω)
	[ɛ:u] ηυ	[ɔ:u] ωυ
niski	([a:] α)	
	[a:u] αυ	

diftonzi

IZGOVOR

i

A	α	[a] / [a:]	1	N	ν	[n]	50
B	β	[b]	2	Ξ	ξ	[ks]	60
Γ	γ	[g]	3	O	ο	[o]	70
Δ	δ	[d]	4	Π	π	[p]	80
E	ε	[e]	5	P	ρ	[r]	100
Z	ζ	[z]	7	Σ	σ, ς	[s]	200
H	η	[e:]	8	T	τ	[t]	300
Θ	θ	[t ^h]	9	Υ	υ	[y] / [y:]	400
I	ι	[i] / [i:]	10	Φ	φ	[f]	500
K	κ	[k]	20	X	χ	[x]	600
Λ	λ	[l]	30	Ψ	ψ	[ps]	700
M	μ	[m]	40	Ω	ω	[o:]	800

školski izgovor

i

A	α	[a] / [a:]	1	N	ν	[n]	50
B	β	[b]	2	Ξ	ξ	[ks]	60
Γ	γ	[g]	3	Ο	ο	[o]	70
Δ	δ	[d]	4	Π	π	[p]	80
E	ε	[e]	5	Ρ	ρ	[r]	100
Z	ζ	[zd] / [dz]	7	Σ	σ, ς	[s]	200
H	η	[ε:]	8	Τ	τ	[t]	300
Θ	θ	[t ^h]	9	Υ	υ	[y] / [y:]	400
I	ι	[i] / [i:]	10	Φ	φ	[p ^h]	500
K	κ	[k]	20	Χ	χ	[k ^h]	600
Λ	λ	[l]	30	Ψ	ψ	[ps]	700
M	μ	[m]	40	Ω	ω	[ɔ:]	800

rekonstruisani izgovor

σίγμα piše se σ na početku riječi i u sredini riječi, a na kraju riječi ς.

γάμμα izgovara se uopšte kao [g], ali ispred κ, γ, χ, ξ kao [ŋ] (alofon od [n]).

ιώτα izgovara se vazda kao [i], nikad kao [j].

σίγμα izgovara se uopšte kao [s], ali ispred β, γ, δ, μ kao [z] (= alofon od [s]).

Diftonzi izgovaraju se, u rekonstruisanom izgovoru, kao αι [ai] / [a:i], ει [ei] (pravi diftong) / [ɛ:] (spuriozni diftong), οι [oi], αυ [au] / [a:u], ευ [eu], ηυ [ɛ:u], ου [ɔ:], υι [yi] a, u školskom izgovoru, kao αι [ai] / [a:i], ει [ei], οι [oi], αυ [au] / [a:u], ευ [eu], ηυ [ɛ:u], ου [u:], υι [yi].

ιώτα se u nepravim diftonzima ne čita a piše se pored prvog velikog slova (Αι, Ηι, Ωι) (= *iota adscriptum*), a ispod prvog malog slova (α, η, ω) (= *iota subscriptum*).

napomene

i

F	F	([v])	—
Ѕ	Ѕ	—	6
M	M	([s])	—
Q	q	([k])	90
⇒	⇒	([ts])	900

druga slova

HAKKOVI

á

A handwriting guide for the letter 'á' with spiritus asper. The letter is blue with a black outline. It is positioned between a solid bottom line and a dashed top line. A small blue comma-like mark is placed above the letter, indicating the starting point for the stroke.

spiritus asper

à

A handwriting guide for the letter 'à' with spiritus lenis. The letter is blue with a black outline. It is positioned between a solid bottom line and a dashed top line. A small blue comma-like mark is placed above the letter, indicating the starting point for the stroke.

spiritus lenis

Oštri hak (lat. *spiritus asper*) izgovara se kao [h] i piše se:

ʼA	ispred velikog slova
ʼA	ispred velikog slova, prije akuta
ˆA	ispred velikog slova, ispod cirkumfleksa
ǎ	poviše malog slova
ǎ	poviše malog slova, prije akuta
ˆǎ	poviše malog slova, ispod cirkumfleksa
ai / Ai	u pravom diftongu, povíše drugog malog slova
aí / Aí	u pravom diftongu, povíše drugog malog slova, prije akuta
â / Â	u pravom diftongu, povíše drugog malog slova, ispod cirkumfleksa
ʼAı	u nepravom diftongu, ispred prvog velikog slova
ʼAı	u nepravom diftongu, ispred prvog velikog slova, prije akuta
ˆAı	u nepravom diftongu, ispred prvog velikog slova, ispod cirkumfleksa

(Svako početno p- i v- ima *spiritus asper*.)

Tihi hak (lat. *spiritus lenis*) ne izgovara se nikako i piše se:

’A	ispred velikog slova
’A	ispred velikog slova, prije akuta
ˆA	ispred velikog slova, ispod cirkumfleksa
ǎ	poviše malog slova
ǎ	poviše malog slova, prije akuta
ǎ	poviše malog slova, ispod cirkumfleksa
ai / Ai	u pravom diftongu, povíše drugog malog slova
ai’ / Ai’	u pravom diftongu, povíše drugog malog slova, prije akuta
aiˆ / Aiˆ	u pravom diftongu, povíše drugog malog slova, ispod cirkumfleksa
’Aı	u nepravom diftongu, ispred prvog velikog slova
’Aı	u nepravom diftongu, ispred prvog velikog slova, prije akuta
ˆAı	u nepravom diftongu, ispred prvog velikog slova, ispod cirkumfleksa

REFORMA

i

	stat.	jon.
[h]	H	—
[ɛ:]	E	H
[e:]	E / EI	EI
[ɔ:]	O	Ω
[o:]	O / OY	OY
[ks]	ΧΣ	Ξ
[ps]	ΦΣ	Ψ

Reforma staroatičkog pravopisa — 403. pr.n.e.

*[₁periklɛ:s ₂ksant^hippo]

ΠΕΡΙΚΛΗΣ ΞΑΝΘΙΠΠΟΥ

*[periklɛ:s]: nom msg, Periklɛ:s Perikle. – *[ksanthippo]: gen msg ksant^hippos Ksantip.

₁Perikle, (*sc. sin*) ₂Ksantipa

staroatički ostrakon

WJZB

d

1. ΔΚΑΔΗΜΕΙΑ
Ἀκαδήμειᾶ

7. ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
δημοκρατιᾶ

13. ΗΡΩΣ
ἥρως

19. ΚΑΘΕΔΡΑ
καθέδρᾶ

2. ΑΡΜΟΝΙΑ
ἄρμονιᾶ

8. ΔΙΑΛΟΓΟΣ
διάλογος

14. ΗΓΕΜΟΝΙΑ
ἡγεμονιᾶ

20. ΚΡΙΤΙΚΗ
κριτική

3. ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ
βιογραφίᾶ

9. ΕΛΕΓΕΙΑ
ἐλεγείᾶ

15. ΘΕΡΜΟΣ
θερμός

21. ΔΕΩΝΙΔΑΣ
Δεωνίδᾶς

4. ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
βιβλιοθήκη

10. ΕΠΟΣ
ἔπος

16. ΘΕΑΤΡΟΝ
θεᾶτρον

22. ΔΑΜΠΙΑΣ
λαμπιάς

5. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ
γραμματική

11. ΖΕΥΣ
Ζεὺς

17. ΙΑΤΡΟΣ
ἰᾶτρος

23. ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΗ
μαθηματική

6. ΓΥΜΝΑΣΙΟΝ
γυμνάσιον

12. ΖΩΟΛΟΓΙΑ
ζωολογιᾶ

18. ΙΣΤΟΡΙΑ
ἱστοριᾶ

24. ΜΑΡΑΘΩΝ
Μαραθῶν

pročitaj

*Hakovi i akcenti ne pišu se kada je čitava riječ napisana velikim slovima.

1. ἀκαδήμειᾶ [akadĕ:meia].
2. ἄρμονιᾶ [harmonĩa:].
3. βιογραφίᾶ [biograp^hĩa:].
4. βιβλιοθήκη [bibliot^hĕ:ke:].
5. γραμματικὴ [grammatikĕ:].
6. γυμνάσιον [gymnāsion].
7. δημοκρατίᾶ [de:mokratĩa:].
8. διάλογος [diǎlogos].
9. ἐλεγείᾶ [elegēĩa:].
10. ἔπος [ĕpos].
11. Ζεὺς [dzĕus].
12. ζωολογίᾶ [zɔ:ologĩa:].
13. ἥρως [hĕ:rɔ:s].
14. ἡγεμονιᾶ [he:gemonĩa:].
15. θερμός [t^hermōs].
16. θεᾶτρον [t^hĕa:tron].
17. ἰᾶτρος [ia:trōs].
18. ἱστορίᾶ [historĩa:].
19. καθέδρᾶ [kat^hĕdra:].
20. κριτικὴ [kritikĕ:].
21. Λεωνίδᾶς [leɔ:nĩda:s].
22. λαμπάς [lampās].
23. μαθηματικὴ [mat^hε:matikĕ:].
24. Μαραθῶν [Marat^hŏ:n].

rješenje

e

1. <u>Ν</u> ΙΚΗ
νίκη	7. <u>Π</u> ΑΠΥΡΟΣ
πάπυρος	13. <u>Τ</u> ΕΧΝΗ
τέχνη	19. <u>Χ</u> ΡΟΝΟΣ
χρόνος
2. <u>Ν</u> ΕΙΛΟΣ
Νείλος	8. <u>Π</u> ΟΛΙΤΙΚΗ
πολιτική	14. <u>Τ</u> ΑΥΡΟΣ
ταύρος	20. <u>Χ</u> ΑΟΣ
χάος
3. <u>Ξ</u> ΥΛΟΝ
ξύλον	9. <u>Ρ</u> ΥΘΜΟΣ
ρυθμός	15. <u>Υ</u> ΠΝΟΣ
ύπνος	21. <u>Ψ</u> ΥΧΗ
ψυχή
4. <u>Ξ</u> ΕΡΕΗΣ
Ξέρξης	10. <u>Ρ</u> ΕΥΜΑ
ρέυμα	16. <u>Υ</u> ΠΟΘΗΚΗ
υποθήκη	22. <u>Ψ</u> ΕΥΔΩΝΥΜΟΝ
ψευδώνυμον
5. <u>Ο</u> ΡΧΗΣΤΡΑ
όρχηστρά	11. <u>Σ</u> ΦΑΙΡΑ
σφαίρα	17. <u>Φ</u> ΙΛΟΣΟΦΙΑ
φιλοσοφία	23. <u>Ω</u> ΚΕΑΝΟΣ
Ὠκεανός
6. <u>Ο</u> ΜΗΡΟΣ
Ὅμηρος	12. <u>Σ</u> ΧΟΛΗ
σχολή	18. <u>Φ</u> ΟΒΟΣ
φόβος	24. <u>Ω</u> ΙΔΗ
ὠδή

pročitaj

*Hakovi i akcenti ne pišu se kada je čitava riječ napisana velikim slovima.

1. [nĩ:kε:]. 2. [nêilos]. 3. [ksýlon]. 4. [ksěrkε:s]. 5. [ork^hě:stra:]. 6. [homε:ros]. 7. [păpy:ros]. 8. [poli:tikě:]. 9. [r^(h)yt^hmös]. 10. [r^(h)eûma]. 11. [sp^haîra]. 12. [sk^holě:]. 13. [těk^hnε:]. 14. [taûros]. 15. [hýpnos]. 16. [hypot^hě:kε:]. 17. [p^hilosop^hĩa:]. 18. [p^höbos]. 19. [k^hrönos]. 20. [k^häos]. 21. [psy:k^hě:]. 22. [pseudǎ:mymon]. 23. [ɔ:kεanös]. 24. [ɔdě:].

rješenje

Ἑρμείᾱς (Ἑρμῆς)

1. κλαγγή [kɫaŋgɛ:], ἄγκυρᾶ [ǎŋky:ra], λόγχη [lŏŋk^hɛ:], Σφίγξ [sp^hĩŋks]. 2. ἀποθήκη [apothɛ:ke:], ἔπος [ɛpos], ὄργανον [ŏrganon], Ἀχιλλεύς [ak^hillɛus], Ἄρης [ǎre:s], Ὀλυμπος [ŏlympos]. 3. Ἴωνιᾶ [iɔ:nĩa:], Ἰάσων [iǎsɔ:n], ἰᾶτρος [ia:trŏs]. 4. ἵππόδρομος [hippŏdromos], ὥρᾶ [hŏ:ra:], Ὅμηρος [hŏme:ros], Ἑλλάς [hellǎs], Ἑκτώρ [hɛktɔ:r], ῥεῦμα [r^(h)ɛuma], Ῥώμη [r^(h)ŏ:me:]. 5. Καύκασος [kǎukasos], τραῦμα [trâuma], Αἴγυπτος [ǎigyptos], Καίσαρ [kâisar], Νεῖλος [nêilos], εἰρήνη [eirɛ:ne:], Εὐρώπη [eurŏ:pe:], Ζεὺς [dzɛus], Τροίᾶ [trŏi(j)a:], Κροῖσος [krŏisos], μυῖα [mûi(j)a], οὐρανός [o:ranŏs], Μοῦσα [mŏ:sa]. 6. τραγωδίᾶ [tragɔ:dĩa:], κωμωδίᾶ [kɔ:mɔ:dĩa:], Θράκη [thrǎ:ke:]. 7. Ἅιδης [hǎde:s], Ὠιδεῖον [ɔ:deĩ(j)on].

g

1. δρᾶμᾶ, σκηνή, χορός, μελωδίᾶ, λύρᾶ, μουσική, συμφωνίᾶ. 2. βακτηρίᾶ, φαρμακεύς, πλευρίτις, ἄγωνιᾶ, θεραπείᾶ, ἄορτή, ἄρτηριᾶ, ἄσθμᾶ, βιολόγος, ἔκζεμᾶ, χειρουργός, νάρκωσις, προφύλαξις, πρόθεσις, σκλήρωσις. 3. σχολή, βιβλίον, ὀρθογραφίᾶ, ποιήσις, ἱστορίᾶ, γεωγραφίᾶ, φιλοσοφίᾶ, φαντασίᾶ, βοτανική. 4. πολιτική, ἀριστοκρατίᾶ, ὀλιγαρχίᾶ, αὐτόνομος, πολεμική, πράξις, πρόβλημᾶ, σύστημᾶ. ΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠ

1. δράμα [drâ:ma], σκηνή [ske:ně:], χορός [k^horös], μελωδιᾶ [melɔ:dĩa:], λύρα [lÿra:], μουσική [mô:sikě:], συμφωνιᾶ [symp^hɔ:nĩa:]. 2. βακτηριᾶ [bakte:rĩa:], φαρμακεύς [p^harmakěus], πλευρίτις [pleurîtis], ἀγωνιᾶ [agɔ:nĩa:], θεραπείᾶ [t^herapeĩ(j)a:], ἀορτή [aortě:], ἀρτηριᾶ [arte:rĩa:], ἄσθμα [â:st^hma], βιολόγος [biolögos], ἔκζεμα [ěkdzema], χειρουργός [k^heiro:rgös], νάρκωσις [närkɔ:sis], προφύλαξις [prop^hÿlaksis], πρόθεσις [prö^hthesis], σκλήρωσις [sklě:rɔ:sis]. 3. σχολή [sk^holě:], βιβλίον [biblĭon], ὀρθογραφιᾶ [ort^hograp^hĩa:], ποιήσις [poĩ(j)e:sis], ιστοριᾶ [historĩa:], γεωγραφιᾶ [geɔ:grap^hĩa:], φιλοσοφιᾶ [filosop^hĩa:], φαντασιᾶ [p^hantasĩa:], βοτανική [botanikě:]. 4. πολιτική [politikě:], ἀριστοκρατιᾶ [aristokratĩa:], ὀλιγαρχιᾶ [oligark^hĩa], αὐτόνομος [autönomos], πολεμική [polemikě:], πράξις [prâ:k^sis], πρόβλημα [pröble:ma], σύστημα [sÿste:ma]. ΠΠΠΠΠ

ΚΥΩΝ